

**O‘ZBEKISTONDA YOSHLAR MA‘NAVIYATINING
YUKSALTIRISHNING ASOSIY YO‘NALISHLARI
TERMIZ DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI FALSAFA VA
MA‘NAVIYAT ASOSLARI KAFEDRASI O‘QITUVCHISI**

Shaymanov Fozilbek To‘lqin o‘g‘li

Tel: +998903559296

Gmail: fozil.9296.shaymanov@gmail.com

Annotatsiya:

Ayniqsa, bugungi globallashuv davrida bizning asosiy vazifamiz - yoshlarni turli xil axborot hujumlaridan, chetdan kirib kelayotgan begona mafkuradan, ijobiy ma‘lumotlar bilan birga yosh avlodning ongiga va fikrlashiga zarar etkazishdir. Hozirgi globallashuv jarayoni insoniyat uchun keng imkoniyatlar ochadi. Biroq, dunyoning ba‘zi kuchlari vaziyatni yanada kuchaytirishga harakat qilmoqda. Xususan, "ommaviy madaniyat" nomi ostida har doim zo‘ravonlik va gemonyadan foyda olgan kuchlar turli xil salbiy fikrlarni keng targ‘ib qilmoqda.

Mamlakatimizda bugungi kunda ta‘lim tarbiya tizimini rivojlantirish davlat siyosati darajasiga ko‘tarilib, farzandlarimizning jahon andozalariga mos sharoitlarda zamonaviy bilim va kasb-hunarlarini egallashlari, jismoniy va ma‘naviy jihatdan yetuk insonlar bo‘lib voyaga yetishlarini ta‘minlash, ularning qobiliyat va iste‘dodi, intellektual salohiyatini ro‘yobga chiqarish, yoshlarimiz qalbida ona yurtga sadoqat va fidoyilik tuyg‘ularini kamol toptirish borasida ulkan ishlar amalga oshirilmoqda. Aholining 30 foizini 14 yoshdan 30 yoshgacha bo‘lgan yigit-qizlar tashkil etadi. Ma‘lumki, yoshlar jamiyatda o‘z maqomi bilan ajralib turadi.

Yoshlar ahvoli to‘g‘risidagi Jahon hisobotiga ko‘ra sayyoramiz aholisining 20 foizini 14 dan 24 yoshgacha bo‘lgan yoshlar tashkil qiladi. Yer yuzidagi barcha yoshlarning 85 foizi rivojlanayotgan mamlakatlarda istiqomat qiladi. Shu bilan birgalikda globallashuv jarayonida yoshlarning ijtimoiy-siyosiy faolligini oshirishga to‘sqinlik qiluvchi omillar ko‘payib bormoqda. Natijada, bugungi kunda -ommaviy madaniyat tushunchasi paydo bo‘lib, u o‘z sabb kelayotgan avlod dunyoqarashida turli xil yot unsurlarni shakllanishiga ta‘sir etib kelmoqda. Xususan, ijtimoiy tarmoqlarni yoshlar orasida keng tarqalishi, tabiiy ravishda bu holatni ilmiy jihatdan asosli tarzda o‘rganish, tadqiq etish zaruratini tug‘dirmoqda. Bozor munosabatlariga o‘tish jamiyat ma‘naviy hayotining yuksak darajada bo‘lishini, insonning g‘oyaviy,

siyosiy, huquqiy, madaniy-ma'naviy, ma'rifiy yetukligini taqozo etadigan tarixiy zaruriyatdir. Xalqning ma'naviy-ruhiy yetukligi bozor iqtisodiyotiga o'tishni ta'minlashning eng muhim omillaridan biridir.

Mamlakatimizda yosh avlod ta'lim-tarbiyasiga alohida e'tibor qaratilmoqda. O'g'il-qizlarning zamonaviy bilim olishi, yuksak ma'naviyatli bo'lib ulg'ayishi uchun zarur shart-sharoit yaratish borasidagi ishlar izchil davom ettirilmoqda. Prezidentimizning 2017 yil 7-fevraldagi —O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risidagi farmonida ijtimoiy soha, xususan, ta'lim va ilm-fan sohalarini rivojlantirish borasida bir qator vazifalar belgilangan. Hujjatda ta'lim muassasalarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash, yangi ta'lim muassasalarini qurish, ta'mirlash va kapital ta'mirlash barobarida ularni zamonaviy o'quv va laboratoriya jihozlari, kompyuter texnikasi va o'quv-metodik qo'llanmalar bilan ta'mirlash nazarda tutilgan. 2017-2021 yillarda oliy ta'lim tizimini tubdan takomillashtirish dasturini yanada takomillashtirish, pullik xizmatlar ko'rsatish va moliyalashtirishning qo'shimcha manbalarini izlashda oliy o'quv yurtlarining vakolatlarini kengaytirish yo'li bilan ularning mustaqilligi bosqichma-bosqich rivojlantirilib boriladi. Keyingi bir yilda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti va Vazirlar Mahkamasining yetmishga yaqin qaror, farmon va farmoyishlari qabul qilindi. Bu tom ma'noda ta'lim tizimidagi o'zgarishlar va yangilanishlar jarayonini boshlab berdi. Yangi tizim asosida yo'lga qo'yilgan 5 ta tashabbusning barchasida yoshlarga bo'layotgan e'tiborni ko'rishimiz mumkin.

Birinchi tashabbus – yoshlarning musiqa, rassomlik, adabiyot, teatr, va san'atning boshqa turlariga qiziqishlarini oshirishga, iste'dodini yuzaga chiqarishga xizmat qiladi.

Ikkinchi tashabbus – yoshlarni jismoniy chiniqtirish, sport sohasida qobiliyatini namoyon qilishlari zarur sharoitlar yaratishga yo'naltirilgan.

Uchinchi tashabbus – aholi va yoshlar o'rtasida kompyuter texnologiyalari va internetdan samarali foydalanishni tashkil etishga qaratilgan.

To'rtinchi tashabbus – yoshlar ma'naviyatini yuksaltirish, ular o'rtasida kitobxolikni keng targ'ib qilish bo'yicha tizimli ishlarni tashkil etishga yo'naltirilgan.

Beshinchi tashabbus – xotin-qizlarni ish bilan ta'minlash masalalarini nazarda tutadi.

2017-2021- yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi demokratik davlat qurish va fuqarolik

jamiyatini rivojlantirish borasidagi islohotlarda yoshlar faolligini oshirishni o'z oldiga maqsad qilib qo'ygan. Respublikamizda yoshlarga e'tibor va g'amxo'rlik masalasi mustaqillikning dastlabki kunlaridanoq davlatimiz siyosatidagi muhim vazifalar qatoridan o'rin oldi.

O'zbekiston Respublikasining — O'zbekiston Respublikasida yoshlarga oid davlat siyosatining asoslari to'g'risidagi qonuni buning yaqqol misolidir. Yoshlarga e'tibor berilishini yanada kuchaytirish maqsadida yurtimizda 2008 yil —Yoshlar yili, 2010 yil — Barkamol avlod yili deb e'lon qilinishi yoshlarning ijtimoiy faolligini oshirish, davlat va jamiyat ishlariga keng jalb etish hamda ularning huquqiy ongi va madaniyatini yanada oshirishga zamin yaratdi. Davlatimiz tomonidan amalga oshirilayotgan bu kabi ishlar —yoshlar xalq ma'naviyatining munosib egalari ekanligini amalda tasdiqlaydi.

O'zbekistonda yoshlar ma'naviyatini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari quyidagilardir. Ta'lim tizimini mustahkamlash birinchi darajada muhimdir. Ta'lim jarayonida adolatli va inkluziv muhit yaratish, yoshlarga ma'naviyat va insonparvarlik qarashlarini o'rgatish hamda milliy, madaniy, diniy, va axloqiy qadriyatlar asosida tuzilgan ta'limning rivojlanishi kerakdir. Bu, yoshlarning fuqarolik bilan bog'liq vazifalarni o'rganish, shaxsiy va jamiyatiy rivojlanishlari uchun katta e'tibor bilan kurashishlari uchun muhimdir.

Ikkinchisi, tarbiya va madaniyat institutlarini kuchaytirish zarurdir. Bu institutlar yoshlarga milliy, madaniy, diniy, va axloqiy qadriyatlar asosida tarbiya berish orqali ularni insonparvar, adolatli fuqarolar sifatida yetishtirishda katta ahamiyatga ega. Ular yoshlarni qadriyatlarga e'tibor qaratish, g'alaba qozonish, va insonlararo munosabatlarni o'rganish uchun kerakli muhitni yaratishda muhim rol o'ynaydi.

Uchinchisi, sport va ijtimoiy faoliyatlar yoshlar ma'naviyatini rivojlantirishda muhim o'rin o'ynaydi. Sport orqali yoshlar o'zlarini boshqa insonlar bilan solishtirish, jamiyatga qo'shilish, va g'urur hissiyatini oshirishadi. Sport va ijtimoiy faoliyatlar, shuningdek, yoshlarning jismoniy salomatligini saqlash, jismoniy va ruhiy kuchlarni rivojlantirishda muhim o'rin o'ynaydi.

To'rtinchi navbatda, nutqni, inkor qilishni, ijodni va tushuncha tuzishni rag'batlantirish hamda ma'naviyatni qo'llash uchun ta'lim va tarbiyaning integratsiyasi muhimdir. Bu yo'nalishlar yoshlar o'z ma'naviy va insonparvarlik qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi va O'zbekistonning kelajagini belgilaydi. Yangi yoshlar ma'naviyatini rivojlantirishning bu yo'nalishlari orqali,

ularga uning muhimligini tushuntirish va ularni insonparvar, madaniy, va madaniy fuqarolar sifatida o'zlashtirishga yordam berish mumkin.

Adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. – T.: O'zbekiston, 2017. – 47 b.
2. Davlat tili haqida (yangi tahriri). O'zbekiston Respublikasining Qonuni. – T.: O'zbekiston, 1997. – 22 b.
3. Kadrlar tayyorlash milliy dasturi. – T.: Sharq, 1997. – 63 b.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmoni. O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida. – Toshkent: Adolat, 2017. 25 bet
5. Yoshlarga oid davlat siyosati samaradorligini oshirish va O'zbekiston yoshlar ittifoqi faoliyatini qo'llab-quvvatlash to'g'risida. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni

